Рассмотрено и принято
на заседании педагогического совета,
протокол № 01 от 29.08.2024 года.
Введено в действие приказом
№______ от 02.09.2024 года
Заведующий ____________ М.Е.Храмова

2024–2025нчы уку елына 11нче номерлы гомум үсеш төрендәге балалар бакчасы муниципаль бюджет мәктәпкәчә белем бирү учреждениясенең балаларны татар теленә өйрәтү буенча комплекслы–тематик план

Татар теле тәрбиячесе: Валиева А. В.

Чистай шәһәре,2024нче ел

Эчтәлек

1. Аңлатма язуы 3
2. ФГОС тормышка ашыру 5
3. Лингвистик материал сайлау схемасы.Тиешле лингвистик материал 6
4. «Минем өем» проекты буенча тематик план (Уртанчылар төркеме) 12
5. «Уйный–уйный үсәбез» проекты буенча тематик план (Зурлар төркеме) 15
6. «Без инде хәзер зурлар–мәктәпкә илтә юллар» проекты буенча тематик план (Мәктәпкә әзерлек төркеме) 18
7. Диагностика. Балаларның татар телен белү дәрәҗәсен билгеләү өчен биремнәр 21
8. Кулланылган әдәбият 25

Аңлатма язуы

Балалар бакчаларында балаларны татар теленә өйрәтү, аларның сөйләм телен үстерү өчен заман таләпләренә җавап бирерлек итеп төзелгән эзлекле,максатчан методик әсбаплар белән тәэ минит үзар ур. Әлеге максаттан ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы карары белән яңа укыту-методик әсбаплар төзелде.

Татар телендә дөрес сөйләшергә өйрәтү өчен, балаларны кызыксындыра алырлык аралашу даирәсе булдыру,сюжетлы уеннар оештыру, гомумән, баланың актив сөйләмен үстерү зарур. Сөйләшергә өйрәтү өчен баланы мөмкин кадәр күбрәк аралашуга җәлеп итәргә кирәк. Мәктәпкәчә тәрбия учреждениеләренең гомуми белем бирү программасы төзелешенә яңа федераль таләпләр буенча татар теле эшчәнлегенә бирелгән сәгатьләр санын бүлгәндә сөйләм телен үстерүгә күбрәк игътибар итү сорала.

Балалар бакчаларында заманча методик алымнар һәм чаралар куллану, татарча мультфильмнарны, электрон ярдәмлекләрне, аудио һәм видео материлларны урынлы файдалану аеруча мөһим.

«Татарстан Республикасы халыклары телләре турында» Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Мәгариф системасын үстерү стратегиясендә балалар бакчаларында балаларга татар телен өйрәтү, сөйләм үстерү юнәлешен тормышка ашыру максаты куелган. Мәктәпкәчә учреждениеләр, мәгариф системасының беренче баскычы буларак, нәниләрне татар теленә өйрәтүдә башлангыч роль уйный.

«Татарча сөйләшәбез» дип аталган методик комплект балалар бакчасында эшләүче тәрбиячеләргә кулланма буларак тәкъдим ителә. Комплектка, балаларның яшь үзенчәлекләренә карап, методик кулланма,күрсәтмә һәм таратма әсбаплар, аудио- һәм видеоматериаллар, балалар өчен эш дәфтәрләре туплап бирелде. Методик комплектлар өч яшь төркеме (уртанчылар, зурлар, мәктәпкә әзерлек төркемнәре) өчен әзерләнде, һәм аларның барысы да «Татарча сөйләшәбез» диписемләнә. Бүгенге социолингвистик ситуациядә һәм гомуми белем бирүнең федераль дәүләт стандартлары тормышка аш укысаларында рустелле балаларны татарча сөйләшергә өйрәтү буенча яңа укыту-методик кулланмалар эшләү зарурлыгы килеп басты. Билгеле булганча, телгә өйрәтүнең максаты җәмгыять тарафыннан куелган социаль заказ беләнбилгеләнә. Татарстан Республикасының белем бирү системасына куйган төп бурычы– иҗади фикерләүче, инициативалы, иҗтимагый тормышта актив катнашучы, белемле, ике дәүләт һәм чит телләрдә дә иркен сөйләшеп аралашучы шәхес тәрбияләү.

Рус телле балаларга татар теле өйрәтү максаты киңкырлы һәм ул берничә аспекттан тора: танып белү, үстерү, тәрбия, белембирү.

Балаларның татар теле буенча лексик, грамматик күнекмәләре филологик белемнәр суммасы дәрәҗәсендә генә калмыйча, ә сөйләм эшчәнлегенең барлык төрләрендә дә аралашуда кулланырлык дәрәҗәгә җитүе зарур. Ягъни, балалар,нинди дә булса сүзне, я грамматик категорияне тану, аеру, аңлау, тәрҗемә итү дәрәҗәсендә генә түгел, аларны аралашу максатында мөстәкыйль кулланырлык дәрәҗәдә өйрәнергә тиешләр. Шул вакытта гына татар телен дәүләт теле буларак өйрәнү бурычы үтәлә.

Баланың сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча түбәндәге белемнәргә ия булуы күздә тотыла:

- Өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшең белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү;
- Программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбияченең сорауларына жавап һәм сораулар куя белү;
- Бирелгән үрнәк диалоглар буенча охшаш диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу;
- Терәк схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кора белү.

Телне аралашу аша өйрәнү принцибы.

Атаклы психологлар А.Н.Леонтьев, П.Я.Гальперин хезмәтләре күрсәтүенчә, белемнәрне үзләштерү аларны ниндидә булса эшчәнлектә куллану аша бара. Башта белемнәр суммасы булдырып, аннан соң аны практикада кулланырга мөмкиндип уйлау хәзерге дидактик таләпләргә җавап бирми.

Сөйләмгә өйрәтү процессы баштааерым сүзләр, грамматик категорияләр өйрәнеп, аннан шулар нигезендә сөйләм оештыру аша барса, бу бик әйләнгеч, нәтиҗә сез юл булыр иде.

Коммуникатив технология нигезендә эчтәлек сайлау стратегиясе һәм тактикасы түбәндәгедән гыйбарәт була: башта балаларның яшь үзенчәлегенә карап, аларның аралашү сфералары, ситуацияләре ачыклана, аннан соң ул сфераларда сөйләшүне оештыра алырлык лингвистик материал сайлана.

ФГОС тормышка ашыру

Юнәлешләр	Белем бирүөлкәләре	Эшчәнлектөрләре	Бурычлар
Иҗтимагый – аралашу үсеше	Гомумиләштерү, аралашу үсеше, үхлак, тәрбиясе, патриотиктәрбия, бала җәмгыятьтә һәм гаиләдә, мөстәкыйльлек, үз-үзенә хезмәт күрсәтү, хезмәт тәрбиясе, куркынычсызлык кагыйдәләрен формалаштыру.	- сюжетлы-рольлеуеннар - әңгәмәләр - видеофильмнаркарау - кизүлек - уен барышында куркынычсызлык кагыйдәләренүтәү - ситуативкүнегүләр - сюжетлы-рольлеуеннар - хикәяләртөзү - әңгәмәләр	Туган якта бигате, үсемлекләре, җәнлекләре белән танышу; сулыкларда сакбулырга өйрәтү; экологик культура, табигатькә аңлы караш тәрбияләү.
Танып белү үсеше	Танып белү- тикшерү эшчәнлеге үсеше, гомуми мәдәни байлыкларгатарту,элементарматематик күзаллау формалаштыру, табигатьдөньясыбелән таныштыру.	- экскурсияләр - дәфтәрләрдәэш -предметларны санау,төсен, формасын,зурлыгынәйтү	Нәфис сүз, халык авыз иҗаты, әдәби әсәрләр,миллибәйрәмнәрашабалаларныңсөйләмтеленбаету,уй-фикерләренбилгелеберэзлеклелектәҗиткерәбелүләренә ирешү
Сөйләм телеүсеше	Сөйләмтеле,матурәдәбияткәт арту.	- әкиятләрсәхнәләштерү - шигырьләруку - мультфильмнаркарау	Сәнгатьлеһәмбәйләнешлесөйләмтеленүстерү; рольләрне дөрес башкарырга өйрәтү;истә калдыручанлыкларынҗәелдерү
Сәнгатиэстетикүсеш	Сәнгатькә тарту, сәнгать эшчәнлеге,төзүэшчәнлеге,музыкаэшчәнлеге.	- дәфтәрләрдәэш - рәсемясау,ябыштыру,әвәләү - җырлар - музыкаль-дидактикуеннар - җырлы-биюлеуеннар - драмауеннары	Балаларның милли сынлы сәнгать турындагыбелемнәренбаету,татарһәмИделбуе халыкларыныңдекоратив-гамәлисәнгатьүрнәкләре белән таныштыру, милли орнаментбелән кием-салым, савыт-саба бизәргә өйрәтү;күренеклекомпозиторларның,төрле халыкларныңҗырлары,биюләре,музыкаль инструментларыбеләнтанышу.

Физикүсеше	Тормышның сәламәтлек образытурында формалаштыру.	- үзмассажтупларыбеләнуеннар - сәламәтлексукмагы - хәрәкәтлеуеннар - зиһенсынашуеннары - җырлы-биюлеуеннар	Иделбуехалыкларыныңхәрәкәтлеуеннарыа ша балаларның сәламәтлеген саклау һәмныгыту

Лингвистик материал сайлау схемасы
Социаль контактлар, аралашу сфералары, ситуацияләрне
ачыклау сөйләшү, сөйләм предметын билгеләү
сөйләм бурычларына чыклау
тиешле лингвистик материалны сайлау.

Әлбәттә, эчтәлек сайлаганда сөйләм материалының күләмен билгеләү өчен балаларның психо-физиологик мөмкинлекләрен исәпкә алу зарур. Югарыда әйтелгәннәрне искә алып сайланган материал балалар бакчасында телгә өйрәтү шартларын телне тормышта куллану шартларына якынлаштыру мөмкинлеген тудыра.

Телне өйрәнү процессы ниндивидуальләштерү принцибы.

Мәктәпкәчә яшьтәге балалар эмоциональ, хәрәкәтчән, тизарыйлар. Бала материалны үзе өчен кызык булса гына, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килсә генә кабул итә һәм фикерле башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти, фантастик сюжетлар, кызыклы геройлар белән очрашу, уен элементларын куллану–тел материалын ойрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Материалны кат-кат кабатлап, ятлап өйрәнүгә караганда, аралашу ситуацияләрендә сөйләм бурычына тәңгәл килгән лексик – грамматик материалны балаларның мөстәкыйль комбинацияләп сөйләшүе–тел өйрәнү өчен күп мәртәбә нәтиҗәлерә калым. Димәк, эчтәлектә аралашу ситуацияләре һәм ситуатив күнегүләр системасы булу мәҗбүр. Телне аралашу ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен шундук тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм тел өйрәнү процессының мотивлашкан булуын тәэмин ителә. Икенче телне өйрәнү вакытында бала, ихтыярсыз рәвештә, лингвистик материалны ана теле күренешләре белән чагыштыра. Бу –телне үзләштерү процессын җинеләйтә. Димәк, һәр шөгыльгә программа материалын сайлаганда, балаларның ана теле буенча белемнәр системасын исәпкә алу зарур.

Шөгыльләрдә ситуатив күнегүләрнең рус һәм татар телендә бирелүе балаларның белем сыйфатын күтәрүгә зур этәргеч булып тора. Комплектларның төп максаты балаларны аралашуга өйрәтү.

Укыту методик кулланма (УМК) өч проекттан тора һәр проект өчен:

1) тематикплан;
2) календарь–көндәлек план;
3) балалар өчен эш дәфтәрләре;
4) аудио материаллар;
5) мультипликацион сюжетлар;
6) күрсәтмә, таратма материаллар исемлеге;

7) диагностика төзелгән.

Беренче проект « Минем өем »
4-5 яшьлек балалар (уртанчылар төркеме) өчен.

Икенче проект «Уйный–уйныйүсәбез »
5-6 яшьлек балалар (зурлар төркеме) өчен.

Өченче проект « Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар »
6-7 яшьлек балалар (мәктәпкә әзерлек төркеме) өчен.

Һәр проектка 60 ар балалар эшчәнлеге (шөгыльләр) (детские виды деятельности) төзелгән, максат, бурычлар куелган:

« Минем өем» проекты.
Максат:Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.
Бурычлар:
1. Сүз байлыгы булдыру, сөйләмдә активлаштыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зиһенүстерү.
3. Бер–береңнетыңлау,ишетүсыйфатларытәрбияләү.

« Уйный–уйный үсәбез » проекты.
Максат:Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.
Бурычлар:

1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

« Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар » проекты.
Максат: Балаларның көн күрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.

Бурычлар:

1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

« Минем өем » проекты (режим вакытында үткәрелә):

1) Аудиоматериал–64 кисәк (ТРЭК),
2) Мультипликацион сюжет –11 данә,
3) Эш дәфтәре–17 бирем,
4) Күрсәтмәлелек (исемлеге бирелде),
5) Актив сүзләр + сөйләм үрнәге–62(269).

« Уйный–уйныйүсәбез » проекты:

1) Аудиоматериал–63кисәк (ТРЭК),
2) Мультипликацион сюжет–15 данә,
3) Эш дәфтәре–19 бирем,
4) Күрсәтмәлелек (исемлеге бирелде),
5) Актив сүзләр + сөйләм үрнәге–46(406).

« Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар » проекты:

1) Аудиоматериал–71кисәк(ТРЭК),
2) Мультипликацион сюжет–19данә,
3) Эш дәфтәре–20бирем,
4) Күрсәтмәлелек (исемлеге бирелде)
5) Актив сүзләр+сөйләм үрнәге–60 (483сүзбулган).

№П/П	ЯШЬАР АЛЫГЫ	АКТИВ(пассив)СҮЗЛӘР	СҮЗЛӘР САНЫ
1.	4-5яшь	**Актив сүзләр:** әти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе,юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр,бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак,чиста,ю,бер,ике, өч,дүрт, биш.(49сүз) **Пассив сүзләр:** утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? нинди? (13сүз)	**62сүз**
2.	5-6яшь	**Актив сүзләр:** кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун,кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә,чынаяк,зәңгәр,күлмәк,чалбар,ки,сал,йокла,бит,кул,өстәл,урындык,карават,ярата м,бар (38сүз) **Пассив сүзләр:** бунәрсә, хәерлекөн, нәрсәбар? күп (7сүз)	**45сүз**
3.	6-7яшь	**Актив сүзләр:** син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? бу нәрсә? нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?, сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсемясыйм, укыйм, дәфтәр (58сүз) **Пассив сүзләр:**нәрсә яратасың? (2сүз)	**60сүз**

Тәрбиячеләр өчен язылган методик кулланмага:

1) Тематик план,
2) Шөгыльләр конспекты,
3) Диагностика кертелде.

Бу укыту методик кулланмалар нәрсә белән аерыла соң?

Бүгенге көндә балаларны татартеленә өйрәткәндә кулланыр өчен эш дәфтәрләре, аудиоматериаллар, мультипликацион сюжетлар булмады. Өч төркем өчен дә эш дәфтәрләре ясалган. Аларның эчтәлеген, биремнәрен, нинди рәсемнәр куллануны уйлап. Аудиоматериал, мультипликацион сюжетларның эчтәлеген шөгыльләргә туры китереп эшләнгән.

Эш дәфтәрләре, аудиоматериал һәм мультипликацион сюжетлар һәр шөгыльдә дә кулланылмый. Кулланылган очракта шөгыльнең бер өлеше булып бара.

Мультипликацион сюжетлар өченче шөгыльдә карау өчен уйлап эшләнелгән. Эчтәлеге 3-7 минут. Алар балаларның белгән сүз байлыгын, яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып төзелгән. Берничә шөгыль узгач өйрәнгән сүзләр һәм алдагы шөгыльләрдә сөйләмдә куллануга кертелә торган яңа сүз тезмәләрдә кулланыла. Бу мультипликацион сюжетларны караганнан соң балалар белән сорау – җавап тибында әңгәмәләр үткәрелә, вакыт калса алда өйрәнелгән уеннарны кабатларга тәкъдим ителә.

Аудиоматериаллар: танышу, яңасүз, өйрәткәндә, диалог, сөйләм үрнәкләре, уеннар, кыска җырлар, өстәл театр күрсәткәндә куллану өчент өзелгән.

Эш дәфтәрләре шөгыльдә өйрәнелгән материалны ныгытуны күздә тотып төзелгән. Дәфтәрләр белән эшләгәндә балалар кабатлыйлар, бер-берсенә сораулар бирәләр, тәрбияче белән аралашалар. Бик уңай ягы, балалар үзләренең шөгыльдә эшләгәндә тәрләрен өйгә алып кайтып кабатлый алалар. Бу дәфтәрләр белән әти-әниләрдә, төркемдә эшләгән тәрбиячеләрдә эшли ала,чөнки биремнәр рус телендә язылган.

Педагогикага багышланган әдәбиятне карап чыкканнан соң, нинди дә булса бер чараны гына алып, менә монысы гына тел өйрәнү өчен иң куәтлесе, иң кирәклесе, дип берсен генә аерып әйтеп булмый. Һәрбер автор төрле чараны атыйҺәм шуңа да, укыту-методик комплектының, күргәнегезчә, юнәлешләре күптөрле. Алар балалар өчен кызыклы һәмма выктыргы читеп эшләнелгән. Һәр бер юнәлеш билгеле бер үзенең максатын чишә. Билгеләп үтелгәнчә, гамәли дәфтәрләр, яки эш дәфтәрләре–заманча төзелгән укыту-методик комплектының төп юнәлешләренең берсе булыптора.

Дәфтәрләр балаларның педагог тарафыннан оештырылган эшчәнлектә алган белемнәрен ныгыту максатында куллану өчен тәкъдим ителә.

Эш дәфтәренең дидактик функцияләре:

1) Компенсаторная (компенсатор) – яки бу балаларга сүз өйрәтү процессын җиңеләйтү, баланың һәм тәрбияченең көчен һәм вакытын экономияләү дигән сүз. Ниндидер дәрәҗәдә сәламәтлекне саклау аспектына да кагылып кителә.Тәрбияче белән балалар күмәк эшли, ә балалар исә эшчәнлек төрен үзгәртәләр.

2) Информативная (информатив) – яки балалар өчен иң кирәкле информацияне җиткерү;

3) Интегративная (интегратив) – өйрәнү объектын өлешләп һәм бер бөтен итеп карау;

4) Познавательная (танып-белү) – баланың танып-белүен үстерү, яки күзәтүчәнлек, уйлау, эстетик матурлыкны күрә белүе;

5) Формирующая (формалаштыру) – баланың материалны үзләштерүе, танып–белү алымнары формалашуы.

Дәфтәрдәге эшнең нәтиҗәсе уртанчылар төркемендә сүзне ишетеп, аңлап, предметларны табып, парлаштырып, чагыштырып, аларның сыйфатын, санын билгеләүгә китерсә, зурлар төркемендә балаларны үзара аралашуга этәрә һәм бу мәктәпкә әзерлек төркемнәрендә дәвам итә. Иң катлаулы биремнәр мәктәпкә әзерлек төркеме өчен төзелгән.

Бу төркемдә хәрәкәтне белдерүче сүзләр, яки фигыльләр күп кулланыла. Балаларны ситуацияләргә куеп, сораулар биреп диалогка этәрәбез. Берүк вакытта, фигыльләр боерык формада (утыр, уйна һ.б.), 2-нче зат алмашлыгына тәңгәл формада (яки утыра, укый, шуа, ашый һ.б.), һәм дә инде үзе турында 1-нче зат алмашлыгын кулланып өйрәтелә (уйныйм, утырам,барам, эчәм). Шулай ук балалар күп кенә сораулар куярга өйрәнәләр: бу нәрсә, нишли, син нишлисең, нәрсәкирәк,ниндиһ.б.Җөмләләртөзүбаланыңуйлавынталәпитә,чөнкиалар3-4сүздәнторалар.

Нинди дә булса күзаллау булсын өчен, эш дәфтәрләрен интерактив тактага ясалган. Интерактив такта булган бакчалар өчен бу биремнәрне тактага күчерергә тәкъдим ителә, чөнки бу очракта, дәфтәрләрне балаларның үзләренә бирергә мөмкинлек туа,алар өйләрендә әти-әниләре белән бергәләп эшли алалар.

« Минем өем» проекты буенча тематик план
(уртанчылар төркеме – режим вакытында үткәрелә)

№	Темалар	Сәгать
1.	**Гаилә**	**12**
	Танышу,минем гаиләм	1
	Малай,кыз	1
	Минем туганнарым	1
	Әйдәгез танышыйк	2
	Тату гаилә	1
	Минем дуслар	2
	Әйе,юк	1
	Кунак килгән	1
	Әйдәгез уйныйбыз	1
	Безнең кунаклар	1
2.	**Ашамлыклар**	**10**
	Әби күчтәнәче	11
	Бабай күчтәнәче	1
	Сөт,чәй	1
	Дустыңны сыйла	1
	Рәхмәт әйт	1
	Песине сыйла	1
	Кунак сыйлау	1
	Кунакны ашат	1
	Әкият илендә	1
	Чәй табынында	
3.	**Уенчыклар**	**23**
	Уенчыклар	1
	Зур, кечкенә	1

	Күңел ачу кичәсе –Туган көн Курчак кунакка килгән Уенчыклар кибете Яңа уенчыклар Без уйныйбыз Алиянең дуслары кунакка килгән Безнең уенчыклар Бездә бәйрәм Чыршы бәйрәме Уйныйбыз Без уйнарга яратабыз Мияуга бүләк Уенчыклар кибете Бүләкләр Әйдә уйнык Уйна Күңелле уеннар Уенчыклар юабыз Ю Дуслар кунакка килген.Уйнарга чакыр Оляның уенчыклары пычранган.Оляга ярдәмит	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
4.	**Саннар** Саннар Уйныйбыз да,саныйбызда Уенчыклар Ничә уенчык? Уйный-уйный саныйбыз	**6** 2 1 1 1 1

5.	**Кабатлау** Бергәләп уйныйбыз Кунак чакырабыз Күңелле ялитәбез Без татарча сөйләшәбез Мониторинг Бу өйдә кем яши? Уенчыклар илендә Ягымлы сүзләр Боерыклы аңлау Без театр уйныйбыз Кызыклы уеннар Минем дуслар Бездә Сабантуй Хуш киләсең Сабантуй! **Барлыгы:**	**17** 2 1 1 2 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 **68**

«Уйный-уйный үсәбез» проекты буенча тематик план
(Зурлар төркеме)

№	Темалар	Сәгать
1	**Минем өем–Мойдом**	**2**
	Минем өем	1
	Шалкан әкияте	1
2.	**Яшелчәләр–Овощи**	**23**
	Кишер үстерәбез	1
	Баллы кишер	1
	Куян күчтәнәч	1
	Бар матур бакча	1
	Серле кәрзин	1
	Бар матур бакча	1
	Серле янчык	1
	Яшелчәләр кибете	1
	Серле кәрзин	1
	Мониторинг	2
	Уйный-уйный эшлибез	1
	Без хезмәт яратабыз!	1
	Төсле туплар	1
	Төсләр дөньясы	2
	Юл маҗаралары	1
	Уңыш бәйрәме	1
	Яшелчә салаты	1
	Кем эшләми, шул ашамый	1
	Яшелчәю!	1

	Яшелчәләр кибете	1
	Уйныйбыз да,җырлыйбыз да	1
3.	**Ашамлыклар–Продукты**	**7**
	Ашханә	1
	Ашамлыклар	1
	Кибеттә	1
	Аю кунакка килгән	1
	Кунак килгән	1
	Кем нәрсә ярата?	1
	Өстәл театры Кем нәрсә ярата?	1
4.	**Савыт-саба-Посуда**	**6**
	Туган көн	1
	Курчак Алиягә булыш!	1
	Чәй табыны әзерлибез	1
	Өч аю	1
	Төсле чынаяклар	1
	Чисталыкта матурлык	1
5.	**Киемнәр–Одежда**	**8**
	Туган көнгә яңа киемнәр	1
	Киемнәр кибете	1
	Курчакны киендер	1
	Без киенәбез	1
	Киенергә ярдәм ит	1
	Курчакларга булышабыз	1
	Алия йокларга җыена	1
	Кибеттә	1

6.	**Шәхсигигиена** Хәерле көн Ягымлы сүзләр Курчак белән уйныйбыз Шаян уенчыклар	**4** 1 1 1 1
7.	**Җиһазлар–Мебель** Өстәл театры «Өч аю» Маша һәм өч аю Кибеттә	**3** 1 1
8.	**Бәйрәм“Туган көн”** Ни өчен киемнәр югалган? Уйнарга яратабыз Уенчыклар иленә сәяхәт Уйный-уйный үсәбез Курчакның туган көне Нәрсә бар? Мониторинг Син нәрсә яратасың? Бар, юк Кем нәрсә ярата?	**11** 1 1 1 1 1 1 2 1 1 1
9.	**ГабдуллаТукай**	**1**
10.	**Бәйрәм Сабантуй**	**6**

	Сабантуйга әзерләнәбез Без театр уйныйбыз Күңелле Сабантуй уеннары Биибез дә, җырлыйбыз да Сабантуй бәйрәме Бездә Сабантуй **Барлыгы:**	1 1 1 1 1 1 **71**

«Без инде хәзер зурлар –мәктәпкә илтә юллар»
проекты буенча тематик план
(мәктәпкә әзерлек төркеме)

№	**Темалар**	**Сәгать**
1.	Синкем? Әйдәгез танышабыз	1
2.	Хәерле көн	1
3.	Ягымлы сүзләр	1
4.	Мияу адашкан	1
5.	Бу кем?	1
6.	Бу нәрсә?	1
7.	Күз бүләкләре	1
8.	Аю баласы дөнья белән таныша	1
9.	Кем нишли?	1
10.	Яшелчәләр. Нәрсә, нинди, ничә? Кем нишли?	1
11.	Дусларны сыйлыйбыз	1

12.	Без кунак яратабыз. Сыйлану	1
13.	Нишлисең? **Мониторинг**	1
14.	Дусларны сыйлыйбыз	2
15.	Әйдәгез уйныйбыз	1
16.	Кунак килде	1
17.	Дусларым белән сыйланабыз	1
18.	Кафеда	1
19.	Кафега барабыз	1
20.	Без кафеда	1
21.	Кая барасың?	1
22.	Кафеда сыйланабыз	1
23.	Әниемнең туган көне	1
24.	Бәйрәм	1
25.	Бергәләп уйныйбыз	1
26.	Күңелле уеннар	1
27.	Уйныйбыз	1
28.	Спорт бәйрәменә әзерләнәбез	1
29.	Спорт бәйрәме	1
30.	Бәйрәмгә барабыз	1
31.	Мин барам	1
32.	Казанда спорт бәйрәме	1

33.	Спорт бәйрәмендә	
34.	Эстафетада катнашабыз	1
35.	Җәнлекләр спорт бәйрәмендә	1
36.	Безнең дуслар	1
37.	Үрдәк дусларын тапты	1
38.	Ак бай чана шуа	1
39.	Чана шуам	1
40.	Циркта	1
41.	Әйдәбие. Безбиибез	1
		1

42.	Шаян кошлар	1
43.	Мияуның бүлмәсен бизибез	1
44.	Туган көнгә бүләк әзерлибез	1
45.	Мияуның туган көне	1
46.	Туган көн табынында	1
47.	Күңелле сәяхәт	3
48.	Мәктәптә	1
49.	Уку бүлмәсе	1
50.	Өстәл театры «Теремкәй»	1
51.	Теремкәй әкиятен сәхнәләштерү	1
52.	Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»	1
53.	Кем нәрсә ярата? Әкиятне сәхнәләштерү	1
	Мониторинг	2
55.	Белем иленә сәяхәт	1
56.	Могҗизалар кыры	2
57.	Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар	2
58.	ГабдуллаТукай	1
59.	Уйныйбыз да, җырлыйбыз да	1
60.	Тыңлагыз, тыңлагыз! Балалар сөйләшә	1
61.	Мәктәпкә барабыз	2
62.	Саубул бакча! Исәнме мәктәп	1
63.	Саубулыгыз,уенчыклар! Саубулыгыз, апалар!	1
64.	Күңелле уеннар	1
65.	Уйныйбыз да, уйныйбыз	1
Барлыгы:		**73**

3.Диагностика.

Түбәндәге биремнәрне балаларның татар телен белү дәрәҗәсен билгеләгәндә кулланырга мөмкин. Тикшерү һәрбала белән аерым үткәрелә, ул 5 – 10 минуттан артмаска тиеш. Ә йомгаклау дәресе булганда, тикшерүне барлык балаларбелән бергә үткәрергә мөмкин. Биремнәруен формасында рус телендә аңлатыла. Балаларның җавабынтыңлагандатикшерүче елмаеп,кирәкбулса, җавапны дөреслэп,балаәйтә алмаган очракта,булышырга тиеш.

Тикшерүнәтиҗәләрентүбәндәгечәтаблицагатөшерергәмөмкин.Нәтиҗәгәк арап,тәрбияче,һәрбалабеләнэшләүөчен,бурычларбилгели.

Уку елы ахырын дауртанчылар,уку елы башында зурлар төркеме балаларының «Минем өем» проекты буенча Татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Балаларныңисем,фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм		
		«Минем өем» проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темаларбуенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә,татарча Исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (исәнме, саубул, рәхмәт)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил,утыр,сикер,ю,аша,эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләрәйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу,тәкъдим итү,инкарьиү, раслау)
1.	Коля					
2.	Оля					
Нәтиҗәләрне билгеләү						

Югары дәрәҗә2,7дән3кә	Бала сөйләмдә актив,сорауларга җавап бирә,яхшы аралаша.
Уртачадәрәҗә2 дән2,6гакадәр	Сүз байлыгы бар,аралашу да бик үкактив түгел.
Уртачадантүбәндәрәҗә 1дән2гәкадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында зурлар ,уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының «Уйный-уйный үсәбез» проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм		
		«Уйный – уйный үсәбез» проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш–алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (исәнме, саубул, рәхмәт, исәнмесез, саубулыгыз)	Боерыкны бирә белү (кил,утыр,сикер,уйна,ю,аша,эч,ки,сал)	Уен ситуацияләрендәүзлектәнсораубирәб елү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү,чакыру,сыйлау,сорап алу,тәкъдим итү, инкаръ итү,раслау)
1.	Коля					

Нәтиҗәләрнебилгеләү	
Югары дәрәҗә2,7дән3кә	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сораубирә, яхшы аралаша.
Уртачадәрәҗә2 дән2,6гакадәр	Сүз байлыгыбар,тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадантүбәндәрәҗә 1 дән2гәкадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының «Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар » проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Балаларныңисем,фамилиясе	**Сүз байлыгы**		**Бәйләнешлесөйләм**		
		«Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (исәнме, исәнмесез, сау бул,саубулыгыз,рәхмәт,зур рәхмәт,хәерле көн, хәлләр ничек? әйбәт)	Боерыкны бирә белү (кил,утыр,сикер,уйна,ю,аша,эч,ки,са л,бие,җырла,йөгер,йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Синкем?Букем?Бунәрсә?Нишли?Ка я барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү,чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдимитү, инкарь иү, раслау)
1.	Коля					

Нәтиҗәләр небилгеләү	
Югарыдәрәҗә2, 7дән3кәкадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә,яхшы аралаша.
Уртачадәрәҗә2 дән2,6гакадәр	Сүз байлыгы бар,тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадантүбәндәрәҗә 1дән2гәкадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

Кулланылган әдәбият

1. Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы. ШаеховаР.К.Казан,2012ел.

2. «Татарча сөйләшәбез».4-5яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча ярдәмлек. З.М.Зарипова җитәкчелегендәге иҗади төркем.Казан,2012ел.

3. «Татарча сөйләшәбез». 5 - 6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча ярдәмлек.З. М. Зарипова җитәкчелегендәге иҗади төркем.Казан,2012ел.

4. «Татарча сөйләшәбез».6-7яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча ярдәмлек. З.М.Зарипова җитәкчелегендәге иҗади төркем.Казан,2012ел.

5. «Балачак аланы»-балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм әти-әниләр өчен хрестоматия.К.В.Закирова.Казан,2011ел.

6. «Балачак–уйнап-көлеп үсәрчак»–балалар бакчасында уеннар К.В.Закирова,Л.М.Мортазина.Казан,2012ел.